

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

№131 червень
2016

АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ

Директор видання: Маргарита Юрченко
Експерти: Мирослав Пітцик
Олександр Слобожан
04053, Україна, Київ,
вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх
тел. (44) 486 2878,
факс (44)486 2812

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

ОДЕСА
21-23.06.2016

XII
УКРАЇНСЬКИЙ
МУНІЦИПАЛЬНИЙ
ФОРУМ

www.auc.org.ua

Видання здійснене в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України реалізує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

XII УКРАЇНСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ ФОРУМ

XII Український муніципальний форум, який Асоціація міст України провела 21-23 червня 2016 року в Одесі, продовжив багаторічну традицію збирати влітку міських голів, урядовців, експертів та представників міжнародних організацій для обговорення нагальних питань місцевого самоврядування. Цьогорічний Форум став майданчиком для дискусій та вироблення спільної позиції органів державної влади і АМУ щодо децентралізації влади, удосконалення законодавчої бази, розв'язання конкретних проблем забезпечення життєдіяльності територіальних громад, підтримки місцевого економічного розвитку та напрацювання стратегій реформування галузей, дотичних до місцевого самоврядування.

Програма Форуму включала три тематичні дні:

21 червня 2016 року – ДЕНЬ ДІАЛОГУ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Захід проведено АМУ в рамках проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС).

Цього дня дано старт широкомасштабній акції «Децентралізаційний марафон», в рамках якої впродовж червня-грудня 2016 року буде проведено близько 1000 виїзних заходів з метою активізації та стимулювання процесу об'єднання і формування спроможних громад.

Під час робочих сесій учасники Форуму обговорили з представниками органів центральної державної влади здобутки і наступні кроки у фіскальній та галузевій децентралізації.

Перед учасниками Форуму з вітальним словом виступили Віце-прем'єр-міністр - Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ Г.Зубко, Перший заступник Глави Адміністрації Президента В. Ковальчук.

Вітання учасникам Форуму надіслав Президент України П.Порошенко. Його зачитав Перший заступник Глави Адміністрації Президента В.Ковальчук.

Народний депутат України М.Федорук озвучив вітання від Голови Верховної Ради України Андрія Парубія.

День Діалогу завершився прийняттям Звернення до центральних органів державної влади щодо найшвидшого вирішення проблемних питань місцевого самоврядування та впровадження децентралізаційної реформи (стор.25).

22 червня 2015 року – ДЕНЬ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Захід проведено в рамках проекту «Партнерство для розвитку міст (ПРОМІС)», який АМУ впроваджує спільно з Федерацією канадських муніципалітетів.

У цей день відбулася дискусія з питань підтримки економічного розвитку територіальних громад в Україні за участі представників Мінекономрозвитку України, Асоціації міст України, Федерації канадських муніципалітетів.

На трьох паралельних засіданнях секцій учасники обговорили проблеми демократичного урядування; питання підтримки малого та середнього бізнесу; гендерні чинники прискорення місцевого економічного розвитку.

23 червня 2015 року – ДЕНЬ СТРАТЕГІЙ

Захід проведено АМУ в рамках проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС).

У ході засідання учасникам презентовано результати соціологічного дослідження з впровадження реформи місцевого самоврядування.

Паралельно працювали три стратегічні групи: «Ресурси», «Соціальні послуги», «Сервісні послуги». Учасникам Форуму представлено проекти дев'яти секторальних стратегій розвитку, що були напрацьовані під час Стратегічного тижня проекту ПУЛЬС.

День Стратегій завершився схваленням Звернення учасників до Верховної Ради України щодо законопроекту «Про службу в органах місцевого самоврядування». (стор. 37).

У Форумі взяли участь: міські голови та керівники органів місцевого самоврядування – 220 осіб, представники органів державної влади, представники міжнародних організацій та партнерів АМУ.

Президент України

Вітальне слово учасникам
XII Українського муніципального форуму

Шановні учасники та гості!

Щиро вітаю вас із відкриттям XII Українського муніципального форуму.

Україна вперше в новітній історії відійшла від деструктивної радянської моделі прийняття рішень, коли відповіді на найважливіші питання життя окремих регіонів та їх жителів давалися «з центру» без урахування культурної, економічної, соціальної та географічної специфіки. «Центр» більше не триматиме місцеві громади «за руку» і не прийматиме рішення за них. Але й ви як представники таких громад повинні розуміти, що свобода від тотального контролю з боку центральної влади означає, перш за все, величезну відповідальність і вимагає вміння самостійно приймати необхідні для життя громади рішення та будувати діалог із суспільством.

Податкова і бюджетна реформи створили всі умови для фінансової самодостатності місцевих громад. Тепер слово за органами місцевого самоврядування: як саме розпорядитися додатковими коштами, що визначити пріоритетом.

Міські громади мають стати прикладом успіху процесу децентралізації влади та продемонструвати суспільству позитивний досвід самоврядування, раціонального розпорядження бюджетними коштами та податковими надходженнями, ефективної реалізації на місцевому рівні реформ, у першу чергу в освітянській та медичній сферах.

Упевнений, що разом ми пройдемо весь запланований шлях та досягнемо поставленої мети – формування спроможних і самодостатніх громад, побудову сильної та заможної європейської країни.

Бажаю усім вам творчих дискусій та успіхів.

Петро ПОРОШЕНКО

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Учасникам ХІІ Українського муніципального форуму

Шановні друзі!

Уже традиційно неповторна Одеса – потужний діловий і культурний центр нашої країни – збирає однодумців, прихильників побудови нової успішної європейської України для продуктивних дискусій і обговорень, які втілюються в прогресивні успішні проекти, рухаючи державу вперед.

Щиро дякую нашим європейським партнерам за активну участь в реформуванні країни, підтримку політики регіонального розвитку, фінансову допомогу, неоціненний досвід.

Слід зазначити, що особливістю реформи місцевого самоврядування і децентралізації влади в Україні є надзвичайно важлива роль громадянського суспільства. Важко переоцінити внесок суспільних інституцій, експертів, донорських організацій в успіх цієї справи, і зокрема щодо сприяння законодавчому процесу.

Особлива подяка за плідну роботу Асоціації міст України. Ваше об'єднання своєю державницькою позицією, реальними справами в регіонах, активною участю в процесах законотворення заслужило авторитет та повагу, ставши одним з головних реформаторів країни.

Вірю, що нинішній стратегічний форум додасть нового імпульсу процесам добровільного об'єднання територіальних громад, секторальної децентралізації, окреслить нові перспективи для місцевого економічного розвитку. Нині, як ніколи, нам треба бути сильними, щоб спільними зусиллями на всіх фронтах назавжди утвердити право жити у вільній суверенній державі розвинених і успішних громад!

Бажаю всім плідної роботи, корисного спілкування, ефективних, дієвих проектів на благо України.

Андрій ПАРУБІЙ

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

21 червня 2016 року

ДЕНЬ ДІАЛОГУ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

День Діалогу проведено в рамках проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС), який реалізує АМУ за підтримки USAID.

День Діалогу – перший день XII Українського муніципального форуму. Серед учасників, яких зібралось більше 200, – голови громад-членів АМУ, представники парламенту, уряду та профільних міністерств, а також проектів міжнародної технічної допомоги – партнерів АМУ, експертного середовища.

Відкрив Форум Голова Асоціації міст України, Київський міський голова **В.Кличко**. Він наголосив, що в Україні повинна відбутися реальна реформа децентралізації влади. Голова АМУ акцентував: «Якщо в нас є проблеми і питання, з якими ми звертаємося, – ми повинні вимагати оперативної реакції і адекватних дій». Як приклад, він навів ситуацію з нерозглянутим законопроектом, який би дозволив місцевій владі навести лад з паркуванням у містах.

«Але вже півтора роки документ лежить у Верховній Раді. Тому з паркуванням – безлад. Автівки кидають де попало. А ми не маємо важелів, щоб це припинити. Хіба це співпраця з парламентом? Тому, я переконаний, ми повинні вимагати, щоб питання, з якими ми звертаємося, не ігнорували».

Водночас, Київський міський голова зазначив, що деякі проблемні питання зрушуються з місця. Наприклад, проблеми з казначейським обслуговуванням. «Коли мільярдні кошти місцевих бюджетів блокувалися – ця проблема тепер практично відсутня, – сказав В.Кличко. – Так само вирішилося питання повернення органам місцевого самоврядування повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю. Це важливо».

Голова АМУ закликав учасників Форуму активніше вимагати передачі повноважень, які сьогодні реально потрібні місцевій владі. «Не без впливу наших численних звернень до вищих органів державної влади, нашого постійного тиску, з

минулого року, незважаючи на складний для держави час, істотно зросла дохідна база наших місцевих бюджетів. Ми отримали суттєві ресурси для благоустрою наших міст і багато хто з присутніх вже активно користується ними на благо своїх громад, отримуючи вдячну реакцію громадян. Але є міста, які тримають кошти на депозитах. Це

небезпечно, оскільки Уряд може «догрузити» нас усіх, підкреслюю усіх, додатковими видатковими повноваженнями. Постраждають усі». В.Кличко зазначив, що реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади, яка тепер відбувається, також розпочалася не без впливу Асоціації міст, в тому числі після дискусій на таких форумах.

«Ще раз підкреслю: повинна відбутися реальна реформа децентралізації влади в Україні. Розмов про неї багато, ведуться вони давно, а реальних результатів мало. Наскільки ефективною буде влада на місцях, наскільки успішно розвиватимуться наші міста і містечка – настільки сильною і успішною буде наша держава», – наголосив Голова Асоціації міст України.

Перший заступник Глави Адміністрації Президента України **В.Ковальчук** зачитав привітання учасникам Форуму від Президента України П.Порошенка. У вітанні зазначено, що податкова та бюджетна реформи створили усі умови для фінансової самодостатності місцевих громад. Тепер справа за органами місцевого самоврядування: як саме розпорядитися додатковими коштами і що визначити пріоритетом.

Разом з тим, В. Ковальчук підкреслив, що державна влада готова ініціювати створення координаційних центрів, щоб виробити реальні механізми співфінансування з державних, обласних і міських бюджетів інфраструктурних проектів, які потребують залучення великих ресурсів.

Народний депутат України **М.Федорук** озвучив вітання від Голови Верховної Ради України та наголосив на важливості ролі громадянського суспільства в реалізації реформ місцевого самоврядування і децентралізації. Крім того, ключову роль відіграють суспільні інституції, експерти, донорські організації. Він відзначив і роботу у цьому напрямку Асоціації міст України, зауваживши, що об'єднання реальними справами в регіонах, активною участю у процесах законотворення стало одним з головних реформаторів країни.

Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства **Г.Зубко** повідомив, що у січні-травні 2016 року доходи місцевих бюджетів загалом зросли в середньому по Україні на 48,8% (у порівнянні з аналогічним періодом минулого року). «Ми передаємо на місця – об'єднаним територіальним громадам – повноваження та гроші. Ці два кити децентралізації дозволять місцевим громадам самостійно визначати рішення та втілювати їх у життя. Реальний вимір реформи вже відчують об'єднані територіальні громади та їхні мешканці. Перекоаний, що успішність реформи напряму залежить від активності місцевого самоврядування», – наголосив Г.Зубко.

Віце-прем'єр-міністр у своєму виступі зупинився і на питаннях функціонування

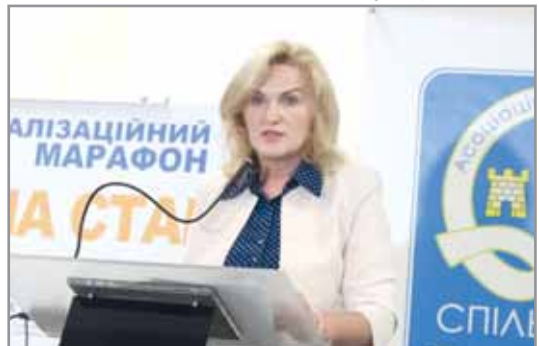

ДФРР, Фонду енергоефективності та проблемах громад з містобудівною документацією. На думку високопосадовця, важливою новацією у наступному бюджетному періоді стане збереження залишків коштів ДФРР на рахунках загального фонду державного бюджету для цільових витрат, пов'язаних із реалізацією проектів. Таким чином буде забезпечено стабільне фінансування проектів

протягом терміну їх реалізації, та уникнено недобудов та довгобудів. Разом з тим для ефективного використання коштів ДФРР необхідна ініціатива та активна позиція органів місцевого самоврядування. Г.Зубко запевнив керівників громад, що Мінрегіон допоможе місцевій владі вирішити проблему з генеральними планами. За словами Віце-прем'єр-міністра, у Верховній Раді зареєстровано законопроект щодо розширення видів містобудівної документації на місцевому рівні, прийняття якого дозволить Мінрегіону та місцевій владі вирішити проблеми з генеральними планами.

Учасників Форуму також привітав Одеський міський голова **Г.Труханов**: «Вже два роки минуло з дня презентації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Ми бачимо, що реформи активно йдуть - і це головне. Фінансова децентралізація влади дає свої позитивні результати. Одеса перевиконує бюджет. Наразі наше завдання - ефективно реалізовувати ті повноваження, які передала нам державна влада», - зазначив він. Окремо він зупинився на міській програмі охорони здоров'я, яка, за оцінками профільного міністерства, вважається кращою в Україні. Після введення цієї програми було закуплено дорогу медичну апаратуру, а жителі міста змогли проходити більш якісні медичні огляди.

Про стан і проблеми реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади говорила Чугуївський міський голова, Голова Комітету Правління АМУ з питань впровадження реформи місцевого самоврядування **Г.Мінаєва**. Вона звернула увагу на те, що консолідація громад в деяких інших країнах також розпочиналася на добровільних засадах, але закінчувалася завжди адміністративним об'єднанням тих, хто добровільно об'єднуватися не поспішав. Пора і нашій державній владі думати саме про таке завершення реформи. Адже цей процес не повинен тривати надто довго, - наголосила Г.Мінаєва. «Майже не чути в цьому році якихось серйозних інформаційно-агітаційних заходів, які б переконували і лідерів громад, і самих громадян об'єднуватися з іншими в спроможні громади. А класика жанру здійснення подібних реформ свідчить, що тут без постійної інформаційної підтримки ніяк», - зазначила міський голова. Завершуючи виступ, Г.Мінаєва висловила свою підтримку ініціативі Асоціації міст України щодо проведення в громадах «Децентралізаційного марафону» і передала слово Виконавчому директору Асоціації міст України М.Пітцику.

Виконавчий директор АМУ **М.Пітцик** дав старт широкомасштабній акції «**Децентралізаційний марафон**».

Про початок «марафону» урочисто оголосили Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Г.Зубко, Перший заступник Глави Адміністрації Президента України В.Ковальчук та Голова Асоціації міст України Київський міський голова В.Кличко, поставивши підписи на символічному плакаті «1000 громад: на старт!». Таким чином продемонстровано політичну волю різних гілок влади до реформування держави та свідчать про підтримку Асоціації міст України як безпосереднього учасника реалізації реформ з децентралізації влади.

Довідка. «Децентралізаційний марафон» – акція, яка охопить всі регіони України. До кінця року (з червня по грудень) у громадах відбудеться близько 1000 виїзних заходів, які організують регіональні відділення Асоціації. Регіональні консультанти проінформують про переваги децентралізації, роз'яснять процеси та етапи об'єднання громад, проконсультують і допоможуть підготувати необхідні документи та проекти рішень.

Акція проводиться в рамках Проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС), який реалізує АМУ за підтримки USAID.

Далі робота Дня Діалогу продовжилася у форматі трьох сесій: «**Місцеві фінанси**», «**Соціальні послуги**» та «**Галузеві реформи**», в ході яких відбувся безпосередній діалог міських голів з представниками органів центральної державної влади.

«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»

Модерував засідання **А.Федорчук**, Бориспільський міський голова, Голова Комітету Правління АМУ з питань інвестиційної політики та економічного розвитку міст

С.Марченко, заступник Міністра фінансів України

Міністерство фінансів продовжує працювати над реформою міжбюджетних відносин, яка має забезпечити реальні кроки щодо перерозподілу повноважень на користь регіонів і місцевої влади, децентралізації системи міжбюджетних відносин та стабілізації фінансової системи країни.

На сьогоднішній день результати виконання місцевих бюджетів підтверджують позитивні тенденції зростання надходжень. За п'ять місяців 2016 року до загального фонду надійшло 53,9 млрд грн, що вже складає більше половини від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. Крім цього, забезпечено приріст надходжень по всіх податках, зокрема, майже вповнину – по податку на доходи фізичних осіб та майже на 60% - по платі за землю.

Такі тенденції дають можливість місцевим органам влади забезпечити належне функціонування закладів бюджетної сфери та самостійно вирішувати питання розвитку громад без звернення до центральних органів влади стосовно виділення додаткових коштів з державного бюджету.

Такі тенденції дають можливість місцевим органам влади забезпечити належне функціонування закладів бюджетної сфери та самостійно вирішувати питання розвитку громад без звернення до центральних органів влади стосовно виділення додаткових коштів з державного бюджету.

Спільними зусиллями в результаті реформи децентралізації в Україні будуть створені спроможні громади, здатні забезпечити належний рівень послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства тощо.

О.Продан, народний депутат України

Органи місцевого самоврядування є тою силою, яка може і повинна не просто рухати децентралізацію, але й створювати можливості для громад та людей у громадах.

Вкрай важливо прийняти законопроекти, що вирішують проблему фінансування ПТУ та пільгових перевезень у громадському транспорті. Важливим була ухвала цих законів конституційною більшістю голосів. Зараз потрібне їхнє якнайшвидше прийняття вже після внесення поправок Президента і для цього голоси депутатів в залі є.

До Звернення, прийнятого учасниками Форуму, запропоновано додати пункт щодо підтримки трьох законопроектів, які стосуються паркування: №3584, №3585, №2535, оскільки це нагальна проблема великих міст.

А.Кушнір, Маківський сільський голова, Голова Палати АМУ сільських і селищних громад та їх об'єднань

Коли говоримо про основне завдання децентралізації – це забезпечення якісних послуг. В моєму розумінні головне завдання децентралізації – це створення такої громади, яка б вважала все, що їх оточує в населеному пункті і за його межами – своїм, власним.

Для забезпечення реальної спроможності громад в Україні вкрай необхідно передати їм в управління землі за межами населених пунктів, як це було передбачено Коаліційною угодою. Потрібно також переглядати право нормативно-грошової оцінки, по яких укладались договори оренди. АМУ зробила аналіз по сільським і селищним радам - у громадах за землі загальнодержавної власності орендарі платять в три - чотири рази меншу ціну, ніж приватному власнику.

Важливий момент розподілу ПДФО. Раніше у законі про податок з доходів фізичних осіб була преамбула в роз'ясненні термінів: ПДФО – це плата громадян за послуги, що надаються їй територіальною громадою. Отже, основний обсяг ПДФО має йти туди, де людина отримує ці послуги. Крім того, вкрай негативним моментом є те, що функції РДА дублюють функції ОТГ.

О. Слобожан, перший заступник виконавчого директора АМУ

Перший етап бюджетної децентралізації відбувся та показав позитивні результати. Рух далі має бути через секторальні реформи.

Але потребують розв'язання проблеми місцевих бюджетів. Так недофінансування державою професійно-технічної освіти призвело до додаткового навантаження на місцеві бюджети у розмірі 5,8 млрд грн. І пільгові перевезення, відповідно до Бюджетного кодексу, є зобов'язанням держави. Органи місцевого самоврядування фактично не можуть виділяти на це кошти. Проте, щоб підтримати свої комунальні підприємства громади розробляють «програми на підтримку».

Проблему можна вирішити у два етапи: прийняття законопроекту з поправками Президента та перехід на адресну грошову допомогу (монетизація пільг).

М.Пітцик, виконавчий директор АМУ

Із додатковими коштами у місцевих бюджетах держава лише частково повернула борги, які накопичувались роками. Якщо апелювати до розвитку місцевого самоврядування у Польщі, варто знати, що там на одного мешканця громади власних ресурсів місцевого самоврядування припадає 309 євро. В Україні цей показник складає 25 євро. Отже, кошти, які сьогодні отримало місцеве самоврядування в результаті децентралізації фінансів – це певною мірою аванс, це стартові умови. І якщо держава буде керуватись логікою «сьогодні дали – завтра забрали», то у нас не буде ні місцевого самоврядування, ні держави.

Минулого року станом на листопад на рахунках місцевих бюджетів залишалось 27 млрд грн. І на ці гроші, не розбираючись, що планується з ними зробити, держава навантажила місцеве самоврядування додатковими повноваженнями. Спільними зусиллями вдалось деякі з них зняти.

Разом з тим, приємно бачити, що міста почали помалу відроджуватись: будуються дороги і тротуари, облаштовуються квітники. Із цими малими змінами люди наочно бачать великі зміни у державі. Якщо знизити зараз ці початки – це може стати трагедією для України.

Далі міські голови озвучили нагальні проблеми.

А. Федорчук, Бориспіль, Київська обл.

Для того, щоб запроектувати дитячий садок сьогодні треба мінімум 10 місяців, школу – півтора року. Для реалізації цих проектів треба концентрувати кошти на рахунках. Буде дуже прикро, якщо державна влада знову навантажить нас повноваженнями на ці кошти.

В. Сидор, Славути, Хмельницька обл.

Децентралізація неможлива, якщо міста обласного підпорядкування виключені з цього процесу. Щодо землі, це не питання економіки, це – питання безпеки. Якби вона б була сьогодні у підпорядкування органів місцевого самоврядування, то не було б війни. Сьогодні земля нікому не належить і ніхто її не захищає.

Щодо податку, який повинні сплачувати Атомні електростанції у бюджети міст, які перебувають у 30-ти кілометровій зоні ризику - у 2004 році гроші були вилучені. У 2015 році НАЕК Енергоатом приплачує 340 млн, нам надходить - 105. Де решта? В цьому році НАЕК Енергоатом має заплатити 380 млн, передбачається - 115. І досі немає відповідного наказу. Як на ці гроші розраховувати?

О. Шамрай, Кам'янка, Черкаська обл.

Вкрай необхідно ухвалення закону №4355 (щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням та охороною земель). Також потрібно не допустити скасування зарахування акцизного збору у місцеві бюджети.

У процесі децентралізації відчувається активний спротив районної адміністрації та районної ради.

Ю. Фомічев, Славутич, Київська обл.

Важливо створювати вільні економічні зони і технологічні парки, адже жодне містечко не може конкурувати сьогодні з мегаполісом.

О. Бабич, Гола Пристань, Херсонська обл.

Підтримується позиція щодо врегулювання питання ПДФО. Акцизний збір дає сьогодні громадам можливість почувати себе більш фінансово незалежними, але, на жаль, міста не мають можливості впливати на збір цього акцизу.

Ю. Онищенко, Попасна, Луганська обл.

У зв'язку з проведенням АТО, від сплати земельного податку та податку на не-

рухомість звільняються суб'єкти господарювання, окрім територій, де не проводились вибори. У місті Попасна вибори не проводились за рішенням ЦВК.

Тепер у містах, де 90% податку складає податок на нерухомість, виконання бюджету таких міст неможливе.

Якщо б у законі про добровільне об'єднання громад прибрати слово «добровільне», то реформа пройшла б значно швидше.

А. Сілич, Вугледар, Донецька обл.

Вугледар як місто обласного значення викинуте з процесу децентралізації. Немає можливості впливати ні на райдержадміністрації, ні на районну раду. У перспективному плані є села, але вони перебувають у «сірій зоні». Наприклад, Водяне прагне до приєднання до міста Вугледар, але це, на жаль, зробити не можна.

Л. Дромашко, Первомайськ, Миколаївська обл.

За Бюджетним кодексом міська рада має право перерозподілу коштів за результатами першого півріччя. І на сьогоднішній день ті кошти, які лежать на казначейських рахунках, – це саме ті кошти, які чекають на використання. Потрібно внести зміни до законодавства, щоб дати можливість містам робити перерозподіл раніше, але за умови забезпечення до кінця року фінансування захищених статей.

В. Шматько, Чортків, Тернопільська обл.

На нараді у Мінрегіоні обговорювалось питання, що робити із законом про ОСББ. Проблема у законі така: що робити із земельною ділянкою, яку просить ОСББ - дати їм у користування чи оренду, якщо на першому поверсі цього будинку працюють підприємці.

Інше питання - як можна платити на перше число аванс за електроенергію, якщо ми отримуємо від людей плату наприкінці місяця. Громадяни отримують субсидії, але кошти підприємцям надходять із трьохмісячною затримкою. Як обленерго заплатити аванс?

На сьогоднішній день ні обленерго, ні облгази на Тернопільщині не платять орендну плату за землю. Вони монополісти на ринку і не платять за електричні опори, за підстанції не платять і не хочуть платити.

Щодо децентралізації. Багато громад сьогодні готові об'єднатися, але на національному рівні звучить фраза про вибори у місцеві ради у 2017 році. Отже, у цьому році немає сенсу об'єднуватися, щоб у наступному знову проводити вибори. Тому має у законодавстві бути чітка відповідь на питання: якщо у цьому році утворилась громада і проводить перші вибори, то на який термін?

С. Марченко, заступник Міністра фінансів України

Питання по Попасному – справді проблема. Якщо ви бачите шляхи вирішення – підготуйте листа – ми відповідно відреагуємо.

Що стосується змін бюджету по першому півріччі. Приклад: ми внесли зміни до Бюджетного кодексу, які дозволяють змінювати бюджет тільки по результатам

трьох кварталів. Бажання змінити бюджет є постійно у всіх і це вкрай розбалансовує систему. Ви бачили виконання 2015 року, чому ви не запланували на перше півріччя надходжень – це питання в першу чергу до ваших фінансистів. Якщо є така необхідність – дати вам право змінювати бюджетний кодекс протягом першого півріччя, то можна це розглянути, але треба комплексно підходити, щоб це не розбалансувало ситуацію.

Питання субвенції на розвиток ОТГ. Логіка у субвенції була – підтримка сільських територій. Якщо ви бачите необхідність розширити цю субвенцію – готуйте звернення.

О.Продан, народний депутат

Проблем ПТУ і пільгових перевезень у минулому році не було. Щодо перевезень – потрібно внести зміни до законодавства, щоб органи місцевого самоврядування, у кого є можливість, могли покривати ці витрати. Але правильним є, щоб вже у 2016 році ці кошти (1,9 млрд грн) були проголосовані з тими поправками, які дав президент. Від вас залежить, скільки мажоритарників проголосує за цей проект, як і за ПТУ.

Щодо нормативно-грошової оцінки землі зараз декілька законопроектів відпрацьовується. Не тільки в частині того, де земля сільськогосподарська, але і в частині очистки закладених у ту нормативно-грошову оцінку складових, які донині ніхто не може зрозуміти, де вони бралися, коли визначалися у населених пунктах.

Стосовно сплати ПДФО: хотілось би, щоб кожен з нас платив ПДФО там, де зареєстрований. З іншого боку, у нас вже і реєстрація, як така, начебто і відсутня. Ще одна сторона: якщо ПДФО буде за місцем навіть реєстрації – для чого кожному з вас створювати робочі місця, якщо все одно податок буде йти незалежно... На сьогоднішній день в Комітеті з питань податкової і митної політики опрацьовується питання, щоб податки сплачувались не в Києві чи області, а там, де це робоче місце знаходиться. Створив робоче місце голова – має податок.

Законопроект по землі №4355 буде прийнятий тоді, коли його внесе Голова Верховної Ради.

Оскільки місцеве самоврядування не може проводити перевірку чи зібрати акциз, по закону на звернення ОМС податківці мають перевіряти.

Щодо використання земельних ділянок – цього року внесено зміни у Податковий кодекс. Тепер платник податку має його платити з моменту укладання договору оренди. Тому потрібно перевірити реєстри договорів.

Якщо ініціювати знесення хоча б одного об'єкту монополіста (облгазу чи обленерго), який не платить податків за землю – вони швидко почнуть укладати договори. Земля, яка не знаходиться в оренді, за яку не платять податки – комунальна. Тому власник з органами місцевого самоврядування повинен узгоджувати свою діяльність на цій землі.

«СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ»*Модерував засідання Ю.Новацький, Южненський міський голова***П. Хобзей, заступник Міністра освіти і науки України**

Фінансування ПТУ – це дійсно проблема. Мережа нерівномірна, тому просто передати її фінансування на місцевий рівень без жодної субвенції дуже складно. Є випадки, коли бюджет міста лише у півтора рази більший, ніж бюджет ПТУ, розташованого на його території. Це, наприклад, міста Острог, Ржищів та інші.

Мніосвіти планує масштабні реформи, які будуть стосуватись середньої освіти. У парламенті є проект закону про освіту. Через те, що там передбачено 7% ВВП на освіту і прийняття заробітної плати, міністерство поки не може дійти згоди з парламентаріями. Частина фракцій вважає, що цей закон «непідйомний», але якщо не збільшити оплату праці вчителів, даремно думати про більші речі. Певні зміни будуть у початковій школі вже цього року, але основні речі ще попереду.

В програмі Уряду є три пріоритети, які подало Міністерство освіти. Два з них чітко стосуються органів місцевого самоврядування. Перший – дерегуляція та деюрократизація, тобто, не маєш грошей – дай свободу. Певні речі в цьому напрямку вже зроблені: прийняті нові санітарні норми щодо дошкільних установ – вимоги лібералізовані. Зараз є домовленості з Міністерством охорони здоров'я – мова йде про використання ноутбуків і планшетів.

По питанню ПТУ є вже домовленість на 2017 рік – освітня субвенція на здобуття повної середньої освіти для тих учнів (а їх 200 тисяч), які після 9 класу йдуть у професійне училище. Роботодавці готові допомагати в якості, але їм простіше взяти людину з вищою освітою, «заточити» під спеціальність за 3-4 місяці і не виховувати. В цю субвенцію ми б хотіли включити і стипендію, тому що це теж роль держави, це соціальна функція.

Плануємо подати Мінфіну і Мінрегіону список 100 робітничих професій, які мають бути вибрані як загальнодержавні або гостродефіцитні.

У 2016 році фінансування ПТУ відбувається у ручному режимі. Є міста, які фінансують заклади, є, які – ні. Щодо майна: відповідно до концепції децентралізації профтехосвіта переходить на рівень області. Міністерство підтримує цю позицію. Зараз готується постанова Камбіну, яка за спрощеною процедурою (без землевідводу і оцінки майна) дасть можливість передати майно ПТУ на рівень області.

Щодо питання освітньої субвенції для ОТГ, міністерство вважає, що утримання будівель та видатки на зарплату не педагогічних працівників мають йти з місцевих бюджетів.

О.Березюк, народний депутат, голова фракції «Самопоміч»

На місцевому рівні є багато конфліктів - міста не можуть чи не хочуть домовитись для об'єднання. Асоціація міст України повинна взяти на себе відповідальність у навчальному компоненті, а всі політичні сили мають закликати до об'єднання.

Щодо проблем фінансування медицини, освіти та соціального захисту населення. Хто взяв воїнів АТО на підтримку? Міста. Хто дає квартири? Міста. Держава, забираючи всі соціальні пільги, каже муніципалітетам: «це ваші проблеми». Подібна призведе до соціальної напруги.

Опір у центральній владі щодо надання повноважень місцевому самоврядуванню вкрай великий і тому децентралізаційна реформа гальмується.

В.Мушчинін, заступник Міністра соціальної політики України

Головна проблема соціального блоку, охорони здоров'я, освіти – це фінансова складова. Протягом останніх років вдалося передати на місцевий рівень всі питання в плані закупівель харчування дітей. Планується передати на місцевий рівень і гроші, і закупівлю у питаннях протезування і соцзахисту людей з інвалідністю.

Нині залишилося три субвенції: дитячі виплати, виплати по народженню, виплати самотнім батькам.

Щодо пільг і субсидії на придбання скрапленого газу, палива (1,2 млрд грн), міністерство надає роз'яснення спеціалістам у сфері соцзахисту, методичну і роз'яснювальну допомогу.

Що стосується найближчих реформ. Піднімалась проблема того, що не все гаразд у пенсійному фонді. На сьогодні дефіцит складає майже 144 млрд грн. Ми свідомо пішли на цей дефіцит, знизивши єдиний соціальний внесок майже вдвічі. На жаль, зворотної реакції ми не отримали.

Основне завдання наших напрацювань – збільшити базу сплати єдиного соціального внеску, а також передача невластивих функцій пенсійного фонду.

Щодо питання монетизації пільг, зокрема пільг з проїзду. Мова йде про категорійний фінансовий пакет, який буде доплачуватись до пенсій. Для цього потрібно мати кошти в Держбюджеті. Потім на черзі монетизація субсидій. Це вже буде, коли система запрацює стабільно.

М.Кулеба, Уповноважений Президента України з прав дитини

Одним із питань, яке потребує невідкладного розв'язання, було питання визначення повноважень територіальних громад у сфері охорони дитинства, зокрема, в умовах децентралізації.

Недостатньо дати дитині освіту, медичну допомогу, забезпечити прожитковим мінімумом. Громада має взяти на себе відповідальність за роботу з сім'єю. Громада має бути нетерпимою до порушень прав дитини, знати, які права має дитина та сім'ї з ді-

тьми, і створювати умови для їх реалізації. Тому сьогодні, в умовах децентралізації, ми не маємо морального права загубити питання захисту дітей серед інших проблем: доріг, комунікацій, ремонтів чи сміттєзвалищ.

Діюча система захисту дітей не розглядає громаду, як основний суб'єкт в наданні послуг сім'ям і дітям. Зараз діє ще радянська модель допомоги дітям, де послуги надаються на рівні району або області. За таких умов, дитина не отримує вчасно необхідної допомоги, а часто – потрапляє до інтернату за десятки або сотні кілометрів від сім'ї. Сьогодні кожна 30-та дитина шкільного віку живе і виховується в умовах інтернатного закладу. Для того, щоб змінювалась система, потрібно провести децентралізацію усіх послуг, фінансову децентралізацію, чітко перерозподілити повноваження, залучити ресурс неурядових організацій. В громаді дитина має почуватись безпечно, отримувати усі необхідні ресурси для задоволення базових потреб та мати можливості для повноцінного розвитку.

Важливим ресурсом у роботі з сім'ями і дітьми може бути фахівець із соціальної роботи або дитячий омбудсмен.

Дитячий омбудсмен може стати добрим помічником у вирішенні дитячих проблем у громаді. Він може здійснювати моніторинг ситуації у громаді щодо захисту прав та інтересів дітей, забезпечувати координацію та міжвідомчу взаємодію, реагувати на випадки порушення прав дітей, надавати допомогу дитині, яка опинилась в складних життєвих обставинах.

Асоціацією міст України вже розроблено типовий Статут територіальної громади, в якому передбачено можливість запровадження посади дитячого омбудсмена як громадського уповноваженого територіальної громади з прав дітей. Наразі, спільно із офісом Уповноваженого Президента з прав дитини, ведеться робота над типовим Положенням і Посадовою інструкцією Дитячого омбудсмена.

С.Комнатний, Перший заступник Голови Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву

Місцеві житлові програми є запорукою розвитку територіальних громад. Їм необхідно активно долучитися до реалізації житлових програм. Кожна місцева житлова програма - це не лише вирішення житлового питання конкретної сім'ї, а й ще один крок до успішної, соціально та економічно розвиненої громади.

Діючі житлові програми залучають кошти в будівництво, а це кошти як відповідного бюджету, так і громадян – учасників програм. Розвиток будівництва – це розвиток будівельної галузі і, як наслідок, суміжних з будівництвом галузей. Це - робочі місця, зайнятість населення. За нашими підрахунками, 27,7 % від коштів, що залучаються в будівництво, повертаються до відповідних бюджетів в якості податків та інших обов'язкових платежів. Тому, зокрема, програма доступного житла, яка передбачає надання 30-відсоткової підтримки, до прикладу, по суті є безвитратною для бюджету.

В багатьох регіонах на місцевому рівні є розуміння того, яку користь несуть державні житлові програми. Вже сьогодні, коли програми з державного бюджету не фінансуються, значну підтримку громадяни отримуються саме з місцевих бюджетів. Ми маємо 93,2 млн. грн. з місцевих бюджетів на реалізацію програм. Прийняті та діють 93 місцеві програми з забезпечення населення житлом. Це не лише

програми з пільгового кредитування молоді та надання державної підтримки. На місцях досить швидко та активно реагують на зміну потреб громади. Зокрема приймаються та розробляються програми з забезпечення житлом учасників АТО, переселенців. Підтримуються працівники бюджетних установ, медики, науковці тощо.

Далі учасники озвучили нагальні проблеми своїх громад

Ю. Фомічев, Славутич, Київська обл.

Будемо відвертими: не ми на місцях створюємо пільги. Це соціальні гарантії людям, які працюють або щось роблять у надзвичайних умовах. І ті хлопці, які сьогодні в АТО, виконують державницьку функцію і держава повинна забезпечувати їм гарантії. Як нам розподіляти пільги на ліки, коли вони фінансуються на 30%? Ви бачили як о 4 ранку чорнобильці б'ються за пігулки? Будьте відверті з нашими людьми: або монетизуйте пільги, або фінансуйте їх у повному обсязі. Те ж з перевезеннями: не ми замовляємо ці роботи.

А.Мелешко, Новий Розділ, Львівська обл.

Що думає робити Мінфін і Міносвіти з ситуацією, яка склалася в нашому місті? У нас процент виконання бюджету – 76%. У нас 30 тис. населення, 15 тисяч людей колись працювало на сірчаному виробництві. Є два училища і технікум, які готували спеціалістів для виробництва, а також будівельників та інші професії, які обслуговували виробництво. Місто не в змозі тягнути 18 млн на два училища.

В.Коваленко, Нова Каховка, Херсонська обл.

На сьогодні по місту 44 млн грн недоотриманих клірингу, субсидій і пільгових категорій. Доля комунальних підприємств практично визначена, тому що за цим йдуть пеня та штрафи, пенсійний фонд робить свою справу, обленерго свою, а виконавча служба накладає арешт на рахунки. Коли ми будемо жити за одними правилами? Якщо є борги, то не має бути штрафів.

Що робити з ПТУ? У нас 9 млн грн на Центральну міську лікарню на делеговані повноваження, 8 млн – на освіту, 1,5 млн на перевезення, на Залізничну лікарню 1,5 млн і 9 млн на ПТО.

О.Лушка, консультант проекту ПУЛЬС з юридичних питань у Закарпатській області

Два роки назад В.Гройсман на муніципальному форумі представляв чудову концепцію децентралізації влади і реформ. Цією концепцією займається винятково Мінрегіон, АМУ і, можливо, громадськість. І більше ніхто! Немає консолідації на рівні Парламенту, Адміністрації Президента і від цього маємо ті проблеми, які звучали в залі... Коли ж відбудеться консолідація на рівні державної влади?

О. Жадько, Марганець, Дніпропетровська обл.

Доцільно розподілити освітню субвенцію на дві частини: господарську частину залишити на містах. Це значить - тепло, вода, каналізація. У холодній школі вчителі із заробітною платою з субвенції працювати все одно не будуть, а місцеві бюджети це не потягнуть.

П. Хобзей: заступник Міністра освіти і науки України

Щодо Нового Роздолу. Виконання бюджету немає, зарплату вчителям нічим заплатити. В чому проблема? Ми як Міністерство освіти є заручниками. Ми не маємо жодних механізмів, крім впливу організації, вирішити це питання. Ми говоримо і будемо говорити з Міністерством фінансів, щоб взяти гроші зі стабілізаційного фонду і точково по найкритичніших ситуаціях працювати по закладах. На 1 верес-

ня повинні всі отримати відпускні, стипендії і ми маємо почати навчальний рік. Крім такого ручного методу в цьому році кращого нічого зробити неможливо.

О.Березюк, народний депутат, голова фракції «Самопоміч»

Вважаю, маючи семирічний досвід роботи в місті, що об'єднати Центри соціальних служб для сім'ї і молоді, які сьогодні в руках мера є «очима, руками і ногами» у соціальній сфері, означає знищити ці центри. Їх працівники ходять до інвалідів АТО та дітей. Колись такі центри були створені з політичних міркувань Януковичем, після нього їх хотіли знищити. Але мудрі міста їх зберегли. Адже соціальний захист сьогодні – це нарахування субсидій зранку до ночі. Потрібно використовувати соціальних працівників. Це є серйозна допомога мером міста.

Щодо консолідації у вищих органах влади щодо децентралізації. Ви як мери і голови сільрад є прагматиками і відповідальними за життя людей. Але ви зараз мусите стати політиками місцевого самоврядування, тому що це є сьогодні політична, філософська річ. Центральна влада з його роздутим апаратом чинить шалений опір до успіхів децентралізації. Сьогодні Асоціація міст України з вашою силою повинна змусити цю владу робити реформи.

М.Кулеба, Уповноважений Президента України з прав дитини

Центри соціальних служб були створені ще 20 років тому і не за часів Януковича. Створені, щоб виявляти проблемні сім'ї, дітей і надавати їм допомогу. В часи Януковича було додано 12 тисяч фахівців соціальної роботи, які при уряді Яценюка були благополучно всі звільнені і зараз з них залишилось 1600 працівників на всю країну, які фінансуються з місцевих бюджетів, хоча раніше вони фінансувались з державного бюджету. Це, як на мене, зло, а їх ще хочуть кинути під територіальні центри і деякі громади вже це зробили.

Коли запровадили фахівців із соціальної роботи, вони виявили 500 тис. неблагополучних сімей в країні, в яких виховувалось 700 тис. дітей. Зараз, коли фахівців звільнили – у нас знову таких дітей 100 тис. Я не нарікаю, що органи місцевого самоврядування дітьми не займаються, але сама система не робить вас відповідальними.

В.Мушнін, заступник Міністра соціальної політики України

Щодо заборгованості за оплату комунальних послуг по лінії субсидій – наше міністерство не є головним розпорядником, ним є Міністерство фінансів. Воно планує відповідні субвенції. На цю заборгованість були дані конкретні доручення на їхнє погашення. За підсумками опалювального періоду по житлових субсидіях на місцевому рівні – дуже великі залишки невикористаних субвенцій. Мініфін розглядає питання фінансування, враховуючи повернення у бюджет цих залишків. На сьогодні порядок вже відпрацьований.

Щодо соціального захисту і перевезень. Протягом 10-15 років у нас була система одна: хто більше проголосує про нові закони про пільги, нові соціальні гарантії... Врешті решт маємо можливість кожному заплатити по одній гривні допомоги. А реальну потребу, на жаль, ні визначити, ні забезпечити не можемо. Сьогодні політика держави полягає у адресному підході.

«ГАЛУЗЕВІ РЕФОРМИ»

*Модерував засідання **А.Білоусов**, Кам'янський міський голова, Голова Комітету Правління АМУ з питань житлово-комунального господарства*

А.Білоусов, Кам'янка, Черкаська обл.

Пріоритетні питання, які мають бути вирішені у сфері житлово-комунального сектору, це - списання пені та штрафів, розрахунки у повному обсязі по різниці в тарифах, відновлення застосування коефіцієнту 0,25 до загального тарифу за вуличне освітлення, передача до органів місцевого самоврядування повноважень щодо затвердження цін та тарифів на послуги ЖКГ. Усі ці положення увійшли також до Звернення АМУ до вищого керівництва держави.

П.Мороз, заступник Міністра юстиції України з питань державної реєстрації.

Міністерство юстиції вже у практичній площині завершило реформу децентралізації функцій державної реєстрації бізнесу та нерухомості. Ці функції з 1 травня 2016 року повністю передані районним державним адміністраціям, сільським радам, нотаріусам та суб'єктам акредитації. Реформу завершено і монополії Мін'юсту у цій сфері немає.

Раніше функції з держреєстрації здійснювали 529 територіальних органів Мін'юсту, зараз – 900 органів місцевого самоврядування у сфері нерухомості, 700 - у сфері бізнесу, 70 акредитованих суб'єктів і 6,5 тисяч нотаріусів. Тобто, раніше працювало близько 2 тисяч реєстраторів, зараз – 10 тисяч. Отже, Мін'юсту вдалося створити здорову конкуренцію серед держреєстраторів та ліквідувати монополію на послуги держреєстрації. Реєстраційний збір, що сплачується за послуги – поступає до місцевих бюджетів (районних), окрім нотаріусів, які залишають у себе 60% плати за послуги. В Україні також вже працює Офіс бізнес-омбудсмена. Минулого року до нього зі скаргами звернулося приблизно 50 заявників на Державну фіскальну службу і приблизно 50 на Мін'юст якраз щодо функцій державної реєстрації. У цьому році – поки жодної скарги.

О.Бойко, народний депутат України, голова підкомітету парламентського Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування

Комітет підтримує добровільне об'єднання громад і процес децентралізації в цілому, заявив і є одним з ініціаторів реформи у законодавчому полі. Мова йде про законопроекти щодо підтримки інституту старост (№ 3535, 4091), вирішення питань добровільно об'єднаних громад, що об'єднались у межах цілого району (№ 4165), урегулювання питань об'єднання громад, що належать до різних районів (№ 4676), стимулювання подальшої позитивної динаміки об'єднання громад (№ 4772, 4773) тощо.

Законопроект № 4355 (земельна децентралізація) готується до другого читання і ми активні у його підготовці. Про чітку позицію щодо набуття містами статусу міст обласного значення: Комітет підтримуватиме практику надання такого ста-

тусу лише за умов, якщо місто-претендент – адміністративний центр добровільно об'єднаної громади.

Палка дискусія виникла навколо законопроекту № 2489 «Про службу в органах місцевого самоврядування», який наразі готується до другого читання. Обурення учасників Форуму викликали правки, згідно з якими відбудеться виведення всіх виборних посад зі сфери дії закону. Я неодноразово наголошувала, що не підтримаю таку позицію і неодноразово публічно закликала голову профільного підкомітету не робити експеримент зі службою в органах місцевого самоврядування. Натомість ані позиція колег, ані обурення представників місцевого самоврядування не змінили таку думку.

Також обурення учасників Форуму викликали ініціативи щодо посилення функцій Нацдержслужби в частині державного нагляду щодо органів місцевого самоврядування. Введення посад керуючих справами виконкомів – додаткові витрати з бюджету малих громад та, що є надважливим, – послаблення інституційної спроможності міських, сільських, селищних голів: це буде обрана особа без повноважень.

Великого значення набуває розвиток партисипативної демократії (демократії участі) в Україні, зокрема, в частині регламентації діалогових форм між громадою та владою. Тому особливо підтримуються ініціативи АМУ щодо стимулювання розвитку демократії участі саме на місцевому рівні. Низький рівень уваги до правового регулювання саме у статутах територіальних громад та відповідних положеннях (про громадські слухання, місцеві ініціативи тощо) заважає діалогу місцевої влади та громади.

Усі питання щодо децентралізації погоджуються з Асоціацією міст України та Мінрегіоном, адже це єдина команда. Представники парламентського Комітету, маючи чітку позицію, яка співпадає з позицією Асоціації міст України, відстоюватимуть разом цілісність системи місцевого самоврядування.

Далі розпочалася дискусія з проблемних питань громад.

М.Лациба, експерт «Реанімаційного пакету реформ»

Приємно чути, що розпочалась і реалізується децентралізація адміністративних послуг. Але хочу заперечити, що натомість державна реєстрація громадських об'єднань та профспілок навпаки «пішла від людей». Тепер, щоб зареєструвати таке об'єднання треба їхати в область, в обласну юстицію. Чому ЦНАПи, які створені міськими радами у містах, не реєструють громадські організації?

І ще мене міські голови просили озвучити питання щодо техніки. Функції передано в ЦНАПи і разом цим місцеві управління юстиції передали в ЦНАПи міських рад оргтехніку в тимчасову оренду на три місяці. Чи передадуть їх на постійній основі і що буде далі?

П.Мороз, заступник Міністра юстиції України з питань державної реєстрації

Щодо реєстрації громадських об'єднань. Дійсно Мін'юст залишив за собою функції держреєстрації політичних партій та громадських об'єднань. Більше того, Мін'юст повністю ліквідував районні управління юстиції і зареєструвати таких суб'єктів можна в головному територіальному управлінні юстиції – в області. Чому так відбувається? По-перше, так прописали у Законі, який схвалила Верховна Рада. Але ми поступово вирішуємо цю проблему. Уже є органи юстиції, які можуть реєструвати громадські об'єднання і ми будемо розширювати це коло. По-

друге, створено робочу групу щодо передачі функцій прийому документів (функції фронт-офісу) на ЦНАПи і Центри безоплатної правової допомоги. Тобто, пілотно вже працюють близько 100 Центрив надання безоплатної правової допомоги. У планах - їх 400, які також будуть виконувати функції фронт-офісів для реєстрації громадських об'єднань та партійних осередків.

Щодо техніки. Так, її було передано на перехідний період. Зараз ми хочемо її повернути назад, бо плануємо передати її на наші Центри надання безоплатної правової допомоги. Але, якщо вона потрібна комусь довше, - то ми можемо продовжити період тимчасового користування в індивідуальному порядку.

В.Щур, сел. Міжгір'я, Закарпатська обл.

Ви передали повноваження на місця, переклали виконання обов'язків, які раніше здійснювала юстиція, на інші органи і установи. З однієї сторони Ви збільшили кількість, суб'єктів, які надають такі послуги, і покращили для громадян умови їх отримання. Яким чином Мін'юст акредитуватиме цих нових суб'єктів, яким чином Ви будете надавати (забирати) доступ до реєстрів, як відбуватимуться перевірки та скасування рішень державних реєстраторів?

П.Мороз, заступник Міністра юстиції України з питань державної реєстрації

Про це сказано вже багато. Коли Мін'юст передавав функції держреєстрації, він це робив не через те, що не міг їх забезпечити. Це функції передано з огляду на зручність для людей. Щодо акредитації - всі, хто хотів надавати такі функції, - отримали таку можливість. Ваше комунальне підприємство може звернутися в Мін'юст та отримати такі повноваження. За законом немає жодних обмежень. Ви подаєте пакет документів - ми протягом 10 днів його розглядаємо і якщо потрібно щось виправити, - повертаємо Вам для доопрацювання і подання повторно. Тут вхід вільний для всіх, для кожного комунального підприємства. Тепер щодо контрольних функцій, які Мін'юст залишив за собою. Якщо держреєстратор вчинив помилкову реєстраційну дію, - особа, яка вважає, що її права порушені, подає скаргу до Мін'юсту, де створені комісії з розгляду скарг на дії чи бездіяльність державних реєстраторів. Якщо Вам відмовлено у державній реєстрації - то скаргу слід надіслати до головного територіального управління юстиції, за місцем, де знаходиться об'єкт чи особа. Із 600 скарг - десь 100 задовольняють. Більшість з них - це рейдерські захоплення. І на відміну від судової процедури (6-7 місяців), Мін'юст розглядає такі скарги впродовж 30 днів і відмінює певну реєстраційну дію. Якщо у діях реєстратора проглядається умисел, - Мін'юст також блокує доступ цього реєстратора чи нотаріуса до реєстру на 6 місяців. Якщо така умисна дія буде повторена - Мін'юст його блокує назавжди.

В.Шматько, Чортків, Тернопільська обл.

Усі міста обласного значення підтримують проведену Мін'юстом реформу. Однак є конкретна проблема. Коли ми реєструємо фізичних та юридичних осіб - контакту через систему немає. Фізичні та юридичні особи йдуть в реєстраційну службу і реєструються через ЦНАП. Тобто підприємець, який хоче зареєструвати свою організацію, не може прийти в ЦНАП і зареєструвати, він має йти в реєстраційну службу. Це технічна проблема: або поясніть її, або просто виправте. І одне побажання - пришвидшіть, будь ласка, децентралізацію у сфері повноважень з державної реєстрації актів цивільного стану.

П.Мороз, заступник Міністра юстиції України з питань державної реєстрації

Щодо реформи у сфері реєстрації актів цивільного стану. Зараз створили робочу групу та залучаємо до неї всіх бажаючих для того, щоб концептуально з'ясувати, що ми будемо реформувати, і кому ми будемо передавати функції. Тобто ці функції ми гарантовано передаємо на місця, так само як функції з реєстрації бізнесу і нерухомості, - селищним радам, районним державним адміністраціям, містам обласного значення. Є ще така задумка: створити приватних держреєстраторів, які, наприклад, могли б реєструвати шлюб. Такий досвід є в певних країнах. Є також пропозиція передати ці функції суб'єктам акредитації та, можливо, нотаріусам. Тому зараз ми з'ясуємо суспільну думку. До кінця літа за наслідками роботи цієї робочої групи буде підготовлено законопроект, який буде у вересні передано до Парламенту з тим, щоб закон з 1 січня 2017 року зміг набути чинності.

Щодо реєстрації фізичних осіб як підприємців. Ви можете навіть зараз зайти он-лайн до нашого кабінету електронних сервісів і зареєструватися як фізична особа-підприємець. Більше того, будь який нотаріус може зареєструвати. Тобто, не потрібно у цьому випадку звертатися до ЦНАПів. Можливо є якісь технічні недоліки, які будуть усунені впродовж декількох тижнів.

Я.Рабошук, директор Центру аналізу та розробки законодавства АМУ оголосив дискусію завершеною та звернув увагу на підсумковий документ Дня Діалогу. У документі містяться ключові питання, які Асоціація опрацювала на підставі листів міських, селищних і сільських рад. Більшість піднятих питань були попередньо надіслані для розгляду профільним міністерствам.

На завершення Дня діалогу учасники XII Українського муніципального висловили загальну підтримку реформі місцевого самоврядування і територіальної організації влади та ухвалили **Звернення до вищих органів державної влади - Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України** - щодо якнайшвидшого вирішення проблемних питань органів місцевого самоврядування (стор.25). За підсумками дискусій до Звернення додатково включено пропозицію Славутського міського голови щодо повного фінансування коштів на соціальний-економічний розвиток зон спостереження у містах, де розміщено АЕС та озвучену першим заступником Мелітопольського міського голови пропозицію щодо зарахування доходів від справляння ПДФО за місцем діяльності та виробництва підприємства, незалежно від юридичної адреси підприємства.

ЗВЕРНЕННЯ Асоціації міст України

до Президента України
до Верховної Ради України
до Кабінету Міністрів України

Ми, 220 міських, селищних, сільських голів, обговоривши стан місцевого самоврядування в Україні на XII Українському муніципальному форумі, висловлюємо підтримку реформі місцевого самоврядування і територіальної організації влади та звертаємося до вищих органів державної влади щодо якнайшвидшого вирішення таких питань:

1. Прискорити внесення змін до Конституції України щодо децентралізації (реєстр. № 2217а від 01.07.2015).

2. У найкоротші терміни забезпечити прийняття у другому читанні та в цілому законопроекту «Про службу в органах місцевого самоврядування» (реєстр. № 2489 від 30.03.2015) з урахуванням пропозицій, наданих всеукраїнськими асоціаціями

органів місцевого самоврядування, зокрема в частині:

а) недопущення виведення виборних посадових осіб з під його дії;

б) надання місцевим радам повноважень самостійно в межах коштів місцевих бюджетів встановлювати посадові оклади для збільшення привабливості служби та забезпечення зв'язку між оплатою праці та соціально-економічним розвитком відповідних територіальних громад.

3. Переглянути показники Держбюджету на 2016 рік у частині збільшення обсягів освітньої та медичної субвенцій для місцевих бюджетів, враховуючи підвищення заробітної плати, зростання рівня інфляції, вартості комунальних послуг та енергоносіїв, необхідність проведення індексації працівникам бюджетної сфери, додаткові потреби для обслуговування громадян, переміщених із тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції. В Держбюджеті на 2017 рік передбачити повну забезпеченість місцевих бюджетів коштами освітньої та медичної субвенцій.

4. Забезпечити фінансування в повному обсязі субвенції на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження згідно Закону України «Про ядерну енергію та радіоактивну безпеку».

5. Забезпечити зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів за місцем знаходження виробничих потужностей, а не за місцем державної реєстрації юридичної особи.

6. У 2016 році спрямувати до міських бюджетів 1,5 млрд. гривень коштів стабілізаційної дотації для фінансування закладів професійно-технічної освіти. У 2017 році передбачити фінансування закладів професійно-технічної освіти із обласних бюджетів, а у разі звернення міських рад міст обласного значення - з відповідних міських бюджетів за умови передачі таких закладів у комунальну власність відповідної територіальної громади та спрямування освітньої субвенції на здобуття загальної середньої освіти у них.

7. У 2016 році виділити субвенцію з державного бюджету місцевим бudge-

там на компенсацію за пільгове перевезення окремих категорій громадян, послуг зв'язку, інших пільг у розмірі не менше 1,9 млрд. гривень. Прийняти нормативно-правові акти щодо переходу з 2017 року на надання державою адресної грошової допомоги в цій сфері. У Державному бюджеті на 2017 рік передбачити субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості по судових рішеннях щодо невиконання зобов'язань на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян, послуги зв'язку, інші пільги, гарантовані державою.

8. Не допустити реалізації законодавчих ініціатив, спрямованих на зменшення частки акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю нафтопродуктів, скрапленого газу, речовин, які використовуються як компоненти моторних палив, палива моторного альтернативного, що зараховується до бюджетів об'єднаних територіальних громад та міських, селищних, сільських бюджетів. Наразі в Парламенті зареєстровано законопроекти про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо розподілу акцизного податку (№4495 від 21.04.2016) (№4495-1 від 04.05.2016), (№4495-2 від 05.05.2016), (№4494 від 21.04.2016), що передбачають вилучення частини надходжень (20-30%) від акцизного податку з доходів загального фонду бюджетів міст, сіл, селищ та зараховування таких надходжень до спеціального фонду бюджетів областей та Автономної Республіки Крим.

9. Забезпечити прийняття у другому читанні та в цілому законопроект «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення» (реєстр. №2706 від 22.04.2015), що передбачає списання необґрунтованих штрафних санкцій, накладених на комунальні підприємства.

10. Передбачити протягом 2016-2017 років здійснення повної компенсації державою заборгованості з різниці в тарифах за надані підприємствами житлово-комунального господарства послуги, яка виникла в минулі роки.

11. Передати органам місцевого самоврядування повноваження щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги.

12. Забезпечити своєчасне та повне фінансування з Державного бюджету розрахунків по пільгах і субсидіях на житлово-комунальні послуги. Скасувати клірингову систему розрахунків, передбачену постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2005 року № 20, і забезпечити перехід на прямі розрахунки грошовими коштами між державними бюджетом та надавачами послуг.

13. Сприяти прийняттю законопроектів, що розширюють повноваження органів місцевого самоврядування у сфері паркування автотранспортних засобів: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері паркування транспортних засобів (реєстр. № 3584 від 04.12.2015), «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо розподілу надходжень від штрафів за порушення правил зупинки, стоянки транспортних засобів в межах населених пунктів» (реєстр. № 3585 від 04.12.2015).

14. Удосконалити законодавство щодо розподілу коштів ДФРР, державних субвенцій місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад та на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій із метою спрямування коштів державного бюджету виключно на проекти розвитку, що сприяють створенню робочих місць, мають

позитивну бюджетну ефективність, підвищують інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність територій.

15. Прискорити розгляд та прийняття у другому читанні та в цілому законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель» (реєстр. № 4355 від 31.03.2016 року), яким юрисдикція повноважень органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин поширюється за межі населених пунктів.

16. Створити єдину автоматизовану інформаційну систему обміну даними у сфері соціального захисту населення між органами державної влади та місцевого самоврядування.

17. Забезпечити безперебійне постачання до лікувальних закладів усіх рівнів життєво необхідних імунобіологічних препаратів на загальнодержавному рівні з метою забезпечення ефективного захисту мешканців українських громад від спалахів інфекційних хвороб, а також передбачити механізм відшкодування втрат власних коштів місцевих бюджетів на закупівлю вакцин.

18. Запровадити механізм врахування потреби у фінансуванні на обслуговування додатково скерованих пацієнтів у заклади охорони здоров'я з прилеглих адміністративно-територіальних одиниць із метою надання своєчасної та якісної медичної допомоги.

19. Вирішити проблемні питання надання первинної медичної допомоги в об'єднаних територіальних громадах, перерозподілу коштів медичної субвенції між первинним і вторинним рівнями, схвалити порядок утворення госпітальних округів.

20. Внести зміни до законодавства щодо спрямування коштів екологічного податку до загального фонду місцевих бюджетів.

21. Внести зміни до законодавства, якими передбачити продовження до 31.12.2017 року терміну дії спрощеного порядку проведення конкурсу на зайняття вакантних посад в органах місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад.

22. Дати доручення органам державної влади розглянути пропозиції органів місцевого самоврядування щодо вирішення проблемних питань у важливих сферах життєдіяльності громад, що обговорювались на Форумі та попередньо були надіслані до центральних органів виконавчої влади відповідно до їхньої компетенції.

*Прийнято учасниками XII Українського муніципального форуму,
21-23 червня 2016 року,
м. Одеса*

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

22 червня 2016 року

ДЕНЬ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Захід проведено в рамках проекту «Партнерство для розвитку міст (ПРОМІС)», який АМУ впроваджує спільно з Федерацією канадських муніципалітетів.

Пленарне засідання

Про початок роботи Дня місцевого економічного розвитку оголосив Виконавчий директор АМУ М.Пітцик. Він побажав учасникам плідної роботи і конструктивної дискусії.

З вступним словом виступила народний депутат Верховної Ради України **І.Суслова**, яка, зокрема, відмітила, що з підписанням Угоди про Асоціацію з ЄС Україна взяла на себе зобов'язання дотримуватись прав і свобод людини. Серед них – гендерна рівність.

Перший заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України **В.Негода** звернувся до учасників: «Сьогоднішня зустріч дуже важлива. Крім політичних питань, ми маємо займатися проблемами розвитку, бо часто, наприклад, за поточними проблемами ЖКГ не вистачає стратегічного мислення». Він акцентував увагу на необхідності розробки якісних проектів інвестиційного розвитку. «Сільські селищні ради не пропонують проекти, які мають мультиплікаційний ефект, спрямовані на створення робочих місць чи збільшення привабливості територій», - сказав В.Негода.

«Для мене велике задоволення приїхати в Україну і побачити наскільки люди цікавляться темою місцевого розвитку. Ми вже багато років співпрацюємо з Асоціацією міст України і для нас величезне свято, коли представники з України відвідують Канаду, - зазначив у вітальному слові **Кріс Коулман**, член Правління Федерації канадських муніципалітетів (м.Вікторія, провінція Британська Колумбія). Він відмітив величезне бажання представників українських муніципалітетів вирішувати свої проблеми і висловив сподівання, що співпраця буде корисною для обох сторін.

Директор Департаменту розвитку підприємництва та регуляторної політики Мі-

ністерства економічного розвитку і торгівлі України **В.Семеніхін** зазначив: «Я дуже радий можливості залучити представників місцевого самоврядування до підготовки Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні і напрацювання змін до Національної стратегії. Адже ми отримали багато критичних зауважень». Він назвав три етапи, на яких має базуватися Стратегія:

- створення умов для ведення бізнесу (де-регуляція, зменшення кількості видів діяльності, які потребують ліцензування, зменшення кількості необхідних сертифікатів);
- інституційний розвиток;
- створення програм підтримки бізнесу.

«Треба переходити від «підприємництва як виживання» до «підприємництва можливостей», - продовжив В.Семеніхін, додавши, що вже є домовленість з партнерами і донорами про створення центрів підтримки підприємництва у 18 областях.

З вітальним словом до учасників звернувся також **В.Баранов**, заступник виконавчого директора АМУ. Він висловив переконання у плідній роботі засідання та анонсував свій виступ про канадський досвід місцевого економічного розвитку.

Пленарна сесія №1. Напрямки підтримки економічного розвитку громад

Обговорення розпочалося з виступу Першого заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України **В.Негоди** на тему «Державна політика стимулювання регіонального та місцевого розвитку».

В.Семеніхін докладно розповів про пріоритети державної політики щодо розвитку підприємництва.

Кріс Коулман присвятив виступ ролі Федерації канадських муніципалітетів у формуванні політики підтримки розвитку територіальних громад Канади

Заступник виконавчого директора АМУ **В.Баранов** презентував канадський досвід підтримки розвитку міст. Він зупинився на таких аспектах:

- місцеві вибори проводяться винятково за мажоритарною системою, а кандидатом може бути будь-хто, хто зібрав підписи на свою підтримку;
- вибори проводять волонтери;
- міська рада складається з 8-15 людей і після виборів наймає на роботу сітіменеджера, який є суто управлінцем. При цьому апарат виконкому працює по 15-20 років і склад його не змінюється;
- всі зусилля місцевого самоврядування спрямовані на стратегічний розвиток, створення робочих місць і залучення інвестицій.

Далі В.Баранов розповів, що робить Асоціація для підтримки розвитку українських міст: «Ми підготували програму розвитку регіональних відділень АМУ. Планується, що вони стануть центрами надання послуг муніципалітетам. Відновлено роботу системи муніципальної статистики (АСМС), в якій беруть участь 270 міст».

Підсумок вступної частини першої пленарної сесії підбив виконавчий директор АМУ **М.Пітцик**: «Ми як держава приречені провести децентралізаційну реформу. Сьогодні маємо дві місії місцевого самоврядування: перша – це захист України як унітарної держави. Гарним прикладом реалізації такого завдання може бути Швейцарія. Вона була утворена з частин Італії, Франції та Німеччини як конфедерація. Завдяки утвердженню принципів місцевого самоврядування сьогодні – це сильна унітарна країна. Так швейцарська сільська громада може видавати навіть громадянство. Нині перед Україною стоять великі виклики, зокрема, збереження цілісності. Зупинити роздроблення нашої країни зможе тільки спроможне місцеве самоврядування.

Другою місією муніципалітетів є економічний розвиток. У світі відомо дві технології: вільні економічні зони та місцеве самоврядування. Остання є запорукою успіху європейських та, зокрема, скандинавських країн. Ці країни зараз такі потужні через те, що свого часу включили в економічний розвиток всіх громадян.

Для того, щоб громади змогли боротися за інвестора, вони повинні бути спроможними у всіх напрямках: майновому, фінансовому, інтелектуальному, тощо. Саме для формування таких спроможних громад ми і дали старт акції «Децентралізаційний марафон». Прошу активно включитись в процес формування спроможних громад. Ви також маєте самі зустрічатися з бізнесом і допомагати йому розвиватись на території вашої громади».

Далі робота Дня місцевого економічного розвитку продовжилася на трьох паралельних засіданнях секцій

Секція №1.

Демократичне врядування – запорука ефективного розвитку громад

В ході першої секції було представлено такі презентації:

- ▶ «Запровадження сучасних інструментів відкритого врядування: «Відкрите місто», «Місцеві петиції», В.Лях, президент Фонду Східна Європа;

- ▶ «Розширення участі громадян у формуванні і використанні місцевих бюджетів «Партисипативне бюджетування /

Громадський бюджет», К.Плоский, заступник директора Фондація польсько-української співпраці ПАУСІ та О.Деркач, секретар Полтавської міської ради;

- ▶ «Підвищення ефективності діяльності Центрів надання адміністративних послуг», Т.Журавель, заступник керівника проекту GIZ «Реформа управління на сході України» та О.Кубарь, радник з питань адміністративних послуг проекту GIZ «Реформа управління на сході України»;

- ▶ «Практики застосування механізмів місцевої демократії, форм самооргані-

зації населення у містах України», І.Лукаря, експерт з питань місцевої демократії Проекту USAID «Громадяни в дії».

Секція №2.

Малий та середній бізнес – рушій місцевого економічного розвитку

В ході другої секції учасникам було представлено такі презентації:

- ▶ «Інноваційні інструменти підтримки малого та середнього підприємництва на місцевому рівні», О.Кобзарєв, Директор департаменту «Адміністрація міського голови», Львівської міської ради;

- ▶ «Роль місцевої влади у підтримці

розвитку малого та середнього підприємництва», Б.Мосунов, консультант Проекту ПРОМІС;

- ▶ «Економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб до приймаючих громад», В.Смаль, Консультант Проекту ПРОМІС;

Секція №3.

Прискорення місцевого економічного розвитку через використання принципів гендерної рівності

В ході третьої секції було презентовано такі теми:

- ▶ «Реалізація гендерно-орієнтованого бюджетування на місцевому рівні», С.Гарашенко, національний експерт Проекту «Гендерне бюджетування в Україні»;

- ▶ «Запровадження принципів гендерної рівності органами місцевого самоврядування», Н.Карпець, депутат Комсомольської міської ради;

- ▶ «Вінничина – платформа рівноправного партнерства», С.Сулімова, радник Вінницького міського голови з питань рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Після завершення засідань тематичних секцій, які відбувалися паралельно всі учасники Форуму зібралися на **друге пленарне засідання** для підбиття підсумків Дня місцевого економічного розвитку .

Про результати обговорення в секціях доповіли:

- ▶ О. Деркач, секретар Полтавської міської ради – про роботу секції «Демократичне врядування – запорука ефективного розвитку громад»;

- ▶ А.Кушнір, Жмеринський міський голова – про роботу секції «Малий та середній бізнес – рушій місцевого економічного розвитку»;

- ▶ І.Рудакова, заступник Мелітопольського міського голови – про роботу секції «Прискорення місцевого економічного розвитку через використання принципів гендерної рівності»;

Консультант Проекту ПРОМІС В.Смаль виступила на тему соціальної та економічної адаптації внутрішньо переміщених осіб.

Заступник Виконавчого директора АМУ В.Баранов та директор Проекту ПРОМІС О.Кучеренко подякували всім учасникам та гостям за плідну роботу та закрили засідання Дня місцевого економічного розвитку.

Всі презентації Дня місцевого економічного розвитку доступні на сайті АМУ www.auc.org.ua

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

23 ЧЕРВНЯ 2016 РОКУ

ДЕНЬ СТРАТЕГІЙ

Захід проведено АМУ в рамках проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС).

Головна мета – презентувати учасникам Форуму результати соціологічного дослідження з впровадження реформи місцевого самоврядування та обговорити проекти дев'яти секторальних стратегій розвитку, що були напрацьовані під час Стратегічного тижня проекту ПУЛЬС.

Відкрив засідання Виконавчий директор АМУ **М.Пітцик**. Він зазначив, що стратегії – це бачення Асоціації міст України щодо розвитку галузевого законодавства на наступні кілька років. Ці проекти були розроблені аналітиками проекту ПУЛЬС для того, щоб у муніципалітетів були спільні цілі в питаннях реформування галузей освіти, соціальних

послуг, охорони здоров'я, тощо. Крім того, ці стратегії слугуватимуть рамками, які не дозволять владі щоразу після виборів змінювати вектор розвитку.

Представник Центру соціальних експертиз **Г.Чепурко**, презентуючи результати соціологічного дослідження з впровадження децентралізаційної реформи, розповіла, що переважна більшість опитаних респондентів підтримує впровадження реформи. Разом з тим, найнижчий рівень її підтримки у віковій групі від 55 років серед жителів сіл та селищ. Також більшістю підтримується ідея об'єднання територіальних громад. Серед мешканців сіл та селищ відсоток прихильників та противників такого об'єднання практично однаковий. Основною причиною відмови від об'єднання територіальних громад є страх, що села, які втратять власні сільради, швидко деградуватимуть.

Паралельно проводилося опитування службовців органів місцевого самоврядування. Відповідно до його результатів **переважна більшість посадових осіб ОМС підтримують децентралізацію (76,5%)**. У якості базових цілей реформи з децентралізації посадові особи орієнтуються:

- на розширення повноважень органів місцевого самоврядування (49,3%) та створення спроможних громад (44%).
- скорочення витрат на управління (28,8%) та укрупнення громад (28,7%).
- зв'язок децентралізації із євроінтеграцією (15,5%) та економічним розвитком регіонів (15%).

До головних проблем, що існують на шляху децентралізації посадові особи на-

самперед відносять відсутність підтримки цього процесу з боку населення (40,5%), брак коштів (30,5%), відсутність згоди між координаторами реформ (24%), незацікавленість центральних органів влади передавати повноваження (23,8%) та відсутність необхідної координації (22,5%)”, – повідомила Г.Чепурко.

Далі паралельно працювали три стратегічні групи: **«Ресурси»**, **«Соціальні послуги»**, **«Сервісні послуги»**. Учасникам Форуму було представлено проекти дев'яти секторальних стратегій розвитку, що були напрацьовані під час Стратегічного тижня проекту ПУЛЬС за участі експертів Ради Європи.

I Стратегічна група

«Ресурси»

Модерував роботу Тернопільський міський голова С. Нагал. Експерти Центру аналізу та розробки законодавства АМУ презентували проекти стратегій секторів:

«Місцеві фінанси та податки», О. Слобожан

Основні напрямки стратегії: зберегти та розширити власну ресурсну базу міст; зменшити перелік захищених статей видатків; переглянути розрахунок та використання освітньої, медичної та соціальних субвенцій; запровадити бюджетні регламенти; розширити права органів місцевого самоврядування з адміністрування та контролю за сплатою місцевих податків і зборів, впровадити муніципальну варту; замінити податкові пільги механізмом адресної підтримки; впровадити середньострокове планування на рівні

головних розпорядників коштів місцевих бюджетів.

«Земля, комунальне майно», Я. Рабошук

Основні напрямки стратегії: запровадити автоматичні зміни розміру орендної плати; надати органам місцевого самоврядування контрольні функції за використанням та охороною комунального майна; спростити механізм використання земельних ділянок та стягнення плати за розташування тимчасових споруд; удосконалити механізм поводження з незавершеним будівництвом; передати землі державної власності, що не використовуються для державних цілей, до комунальної власності; відмінити безоплатну передачу державного та комунального майна; запровадити додаткові механізми передачі комунального майна або прав на таке майно через конкурси на кращий інвестиційний проект.

«Місцевий економічний розвиток», І. Пітцик

Основні напрямки стратегії: передбачити якісні кваліфікаційні вимоги до розробників та оцінювачів інвестиційних проектів; переглянути критерії відбору інвестиційних проектів з метою приведення до світової практики; запровадити Національним банком України пільгового кредитування органів місцевого самоврядування; законодавчо закріпити, що регіональні програми та стратегії формуються виключно на підставі стратегії розвитку громад; привести законодавство України у відповідність до законодавства ЄС у частині повноважень органів місцевого самоврядування.

II Стратегічна група «Сервісні послуги»

Модерував роботу Славутський міський голова **В.Сигор**. Експерти Центру аналізу та розробки законодавства АМУ презентували проекти стратегій секторів:

«Професійний розвиток та організація діяльності», **В. Пархоменко**

Основні напрямки стратегії: перетворити місцеві державні адміністрації на наглядово-координаційні органи; завершити формування спроможних громад (не пізніше 2017 року); визначити належний статус службовців через прийняття та впровадження нового закону «Про службу в органах місцевого самоврядування»; повернутися до мажоритарної системи виборів депутатів місцевих рад (уже на наступних виборах у 2019 році); сформувати систему регулярного навчання та підвищення кваліфікації службовців органів місцевого самоврядування.

ців органів місцевого самоврядування.

«Адміністративні послуги та електронне врядування», **В. Мягкоход**

Основні напрямки стратегії: перевести надання найбільш поширених адміністративних послуг в усіх громадах через ЦНАПи (крім повністю електронних послуг); удосконалити процедуру надання адміністративних послуг; встановити обґрунтовані розміри адміністративних зборів; поетапно впроваджувати електронне врядування в діяльність органів місцевого самоврядування.

«Житлово-комунальне господарство», **О. Гарник**

Основні напрямки стратегії:

встановити механізм автоматичного перегляду тарифів у випадках зміни вартості енергоносіїв, розміру податків та заробітної плати; скасувати клірингові системи розрахунків щодо пільг і субсидій, перейти на розрахунки грошовими коштами між державою та підприємствами – надавачами послуг; передати органам місцевого самоврядування повноваження щодо встановлення тарифів на послуги ЖКГ; визначити обов'язковий мінімальний рівень інвестиційної

складової в тарифі на послуги ЖКГ та механізм контролю за використанням отриманих коштів.

III Стратегічна група «Соціальні послуги»

Модерував роботу Юженський міський голова **В.Новачкий**. Експерти Центру аналізу та розробки законодавства АМУ презентували проекти стратегій секторів:

«Освіта», Л. Мозгова

Основні напрямки стратегії: забезпечити чіткий розподіл повноважень між державою та ОМС щодо управління галуззю; удосконалити методика атестації навчальних закладів; запровадити оцінку якості освітніх послуг замовником (учнем/батьками); змінити механізм фінансування ПТУ (передати на обласний рівень); затвердити соціальні стандарти і нормативи в описовому та вартісному вигляді; розробити методика розрахунку вартості платних освітніх послуг; запровадити систему призначення вчителів за курсом; запровадити загальнодержавні та муніципальні моніторингові дослідження у галузі щодо оцінки якості освіти.

«Соціальний захист», Н. Миколюк

Основні напрямки стратегії: оптимізувати систему пільг; спростити систему обміну інформацією між органами державної влади та ОМС; монетизувати максимальну кількість пільг; нормативно визначити оптимальну необхідну чисельність працівників для організації виконання делегованих повноважень; переглянути програми підготовки працівників соціальної сфери у ВНЗ та ПТУ; створити Єдину соціальну інформаційну систему; запроваджувати механізми залучення громадськості до контролю надання соціальних послуг; створити систему місцевих «гарячих ліній»; забезпечити функціонування системи соціального захисту населення за принципом єдиного вікна; прийняти Соціальний кодекс (єдина законодавча та інформаційна бази).

«Охорона здоров'я», В. Сидоренко

Основні напрямки стратегії: затвердити соціальні стандарти і нормативи в описовому та вартісному вигляді; розробити та затвердити методика розрахунку вартості платних медичних послуг; напрацювати законодавчу базу для автономізації закладів охорони здоров'я; вирішити проблеми надання первинної медичної допомоги в ОТГ; затвердити гарантований державою обсяг медичної допомоги; оптимізувати (перепрофілювати) мережу закладів охорони здоров'я; запровадити принцип самостійності медичних закладів в управлінні фінансовими ресурсами; перейти до оплати медичних послуг на договірній основі.

Наприкінці роботи Дня Стратегій учасники Форуму прийняли **Звернення до Верховної Ради України** щодо проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (тест звернення на стор.37).

Підбив підсумки роботи Дня стратегій Виконавчий директор АМУ **М.Пітцик**: «Головним результатом сьогоднішнього дня є початок вироблення стратегічної платформи, яку б ми могли відстоювати в ході діалогу з галузевими міністерствами. До кінця цього року такі спільні позиції будуть узгоджені з органами місцевого самоврядування та взяті за основу майбутньої роботи».

Він додав, що важливо запроваджувати практику відстоювати свої права че-

рез суди. «У Польщі органи місцевого самоврядування виграють суди на користь громад, коли державна влада навантажує повноваженнями муніципалітети, які не підкріплені ресурсами. А також потрібно створювати інформаційні бази даних по кожній сфері. Особливо це актуально для фінансової сфери, освіти, охорони здоров'я. Лише детальний облік допоможе навести лад у галузях».

Виконавчий директор АМУ М.Пітцик оголосив про завершення роботи XII Українського муніципального форуму та подякував всім гостям і учасникам за плідну роботу.

Всі презентації Дня стратегій гоступні на сайті АМУ www.auc.org.ua

ЗВЕРНЕННЯ Асоціації міст України до Верховної Ради України

щодо проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (№2489 від 30.03.2015, друге читання)

Ми, 220 міських, селищних, сільських голів, обговоривши ключові положення проекту Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (№2489 від 30.03.2015, друге читання) на XII Українському муніципальному форумі, звертаємося до Верховної Ради України з проханням врахувати при прийнятті у другому читанні та в цілому вказаного проекту Закону наступні позиції.

1. Коло осіб, на яких поширюється проект Закону

Служба в органах місцевого самоврядування повинна охоплювати діяльність виборних посадових осіб (особи, які обираються, затверджуються на посади) та службовців (особи, які призначаються за конкурсом). Спільні для вказаних категорій працівників положення повинні бути врегульовані Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» і не переноситися до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

2. Межі правового регулювання

Проект Закону повинен бути самодостатнім і не містити відсилань на Закон України «Про державну службу».

Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади не повинні мати нормотворчих повноважень щодо питань служби. Важливі питання служби в органах місцевого самоврядування повинні регулюватися законом. Інші організаційні та технічні питання повинні бути врегульовані відповідною радою. Акти органів державної влади можуть використовуватися органами місцевого самоврядування як основа для розробки власних актів.

3. Державний контроль та нагляд

Визначати законність дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, вирішувати спірні питання стосовно служби може лише суд.

Уповноважений державний орган (зараз – Нацдержслужба) може не частіше 1 разу на 2 роки вивчати на предмет дотримання законів рішення окремої ради, розпорядження та накази з питань служби, а також у разі наявності розглядати скарги службовців. За результатами нагляду уповноважений державний орган може надавати рекомендації про усунення недоліків і лише у разі не усунення недоліків, які прямо порушують закон, - звертатися до суду.

Діяльність органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб не може обумовлюватися діями уповноваженого державного органу (зупинення актів,

обов'язкове оприлюднення оголошень про конкурс на його сайті, погодження призначення на посади тощо).

4. Керуючий справами та кадрові повноваження

Керуючий справами виконавчого комітету повинен призначатися на посаду міським головою за конкурсом на визначений законом строк (не більш ніж на 5 років). У керуючого справами повинні залишитися нинішні повноваження із забезпечення діяльності виконавчого комітету, а також бути передбачені кадрові повноваження. Кадрові повноваження доцільно розділити між головою та керуючим справами таким чином:

– міський голова – стосовно службовців категорії «А» (керуючий справами, директор департаменту, начальник самостійного управління, відділу, їх заступники);

– керуючий справами – стосовно службовців категорій «Б» і «В» (начальник управління, відділу у складі апарату виконкому, департаменту, відділу та спеціалісти).

Повинно бути передбачено можливість делегування за рішенням ради кадрових повноважень від керуючого справами до директорів департаментів, начальників самостійних управлінь, відділів.

У містах районного значення, селищах, селах із невеликим штатом службовців усі кадрові повноваження повинен здійснювати сільський, селищний, міський голова.

5. Категорії службовців

Категорії необхідно передбачити лише для службовців (осіб, які призначаються за конкурсом). Відповідно до категорій повинно здійснюватися розмежування умов оплати праці службовців.

– Категорія «А» – службовці-перші керівники

Ознаки: 1) керівництво виконавчим органом міської ради у певній галузі та персональна відповідальність за діяльність такого органу; 2) призначаються міським головою; 3) підпорядковуються міському голові та його заступникам.

Включає: керуючий справами, директор департаменту, начальник самостійного управління, відділу, та його заступники.

– Категорія «Б» – службовці-другі керівники

Ознаки: 1) керівництво підрозділом виконавчого органу ради, забезпечення діяльності першого керівника-службовця; 2) призначаються керуючим справами; 3) підпорядковані відповідним першим керівникам-службовцям.

Включає: начальник управління, відділу у складі апарату виконкому, департаменту, відділу.

– Категорія «В» – службовці-виконавці

Ознаки: 1) посадові обов'язки не передбачають керівних функцій; 2) призначаються керуючим справами; 3) підпорядковані відповідним першим або другим керівникам-службовцям.

Включає: всі спеціалісти.

6. Порядок встановлення умов оплати праці

Посадові оклади повинні встановлюватися на підставі схеми посадових окладів, що затверджується відповідною радою. Схема посадових окладів повинна формуватися з урахуванням місцевих умов та можливостей місцевого бюджету, а також таких загальних вимог:

- встановлення мінімального гарантованого розміру найнижчого посадового окладу службовця та його відносної прив'язки до мінімальної заробітної плати;
- для запобігання заниженню посадових окладів необхідно передбачити мінімальні відносні співвідношення розмірів посадових окладів різних категорій посад (не нижче наявних на сьогодні пропорцій);
- для запобігання завищенню посадових окладів необхідно передбачити відносну прив'язку розміру найвищого посадового окладу виборних посадових осіб (міського голови), та найвищого посадового окладу службовців (керуючий справами) до розміру найнижчого окладу спеціаліста (не нижче наявних на сьогодні пропорцій).

Інші складові заробітної плати повинні встановлюватися законом і визначатися відповідними керівниками органів місцевого самоврядування.

У разі врахування позиції Асоціації міст України, прийнятий Закон стане важливим рушієм децентралізації та реформи місцевого самоврядування. Це дозволить у повному обсязі врахувати положення статті 6 Європейської хартії місцевого самоврядування від 15.10.1985, ратифікованої Законом України №452/97-ВР від 15.07.1997.

*Прийнято учасниками XII Українського муніципального форуму,
21-23 червня 2016 року,
м. Огеса*

